

Forklaring eller Oplysning, ei heller, fordi jeg har nogen egentlig Erfaring paa det Omraade, her forhandles. Det er jo fra et rent Lægmands Staaede, at jeg tager Ordet. Saavidt jeg har lagt Mærke, har kun een Lægmand (Zahle) før mig hørt Ordet og det endda en Lægmand, der har studeret Jura, saavidt jeg husker, i 3 Aar efter hans eget Udsagn. Jeg taler heller ikke i Andres Navn end i mit eget. Naar jeg alisaa taler, er det for at angive det Indtryk, jeg har faaet dels af Forhandlingerne her, dels ved at gennemlæse Lovforslaget og dels overhovedet ved, saavidt min Erfaringskreds strækker sig, at tænke over det; jeg har oplevet. Jeg vil da strax sige, at jeg har det Indtryk, at Sagkundskaben her er overmaade godt repræsenteret, og naar jeg siger „overmaade godt repræsenteret“, mener jeg derved, at den er ikke ensidig, men flersidig repræsenteret. Jeg tror at have det Indtryk, at Dommerne staa paa den ene Side med deres Opsattelse og Sagførerne paa den anden Side med deres, og at de opveie saa noget nær hinanden, og ud af den Forhandling, som vil komme mellem disse, ville jo Lægmandene vistnok især i Begyndelsen væsentlig være Tilhørere, inden de se at danne sig en Mening. Jeg kan ikke Andet end paastjønne, at her foreligger virkelig et alvorligt Forsøg paa at opfylde Grundlovens Paragrafer, jeg tror 71 og 74. Det er virkelig et alvorligt Forsøg, som ganske vist endnu trods det omhyggelige Arbejde, der er anvendt derpaa, kun er, om jeg saa maa sige, paa sit første Stadium; thi det er jo nu egentlig kun alene Juristernes Mening om denne Sag, som her foreligger, og jeg tager vist ikke fejl, naar jeg har den Anskuelse, at der vil gaa Aar hen, jeg vil ikke sige adskillige Aar, men ialtfald længere Tid, inden disse Lovforslag blive ophøjede til Lov. Denne Sag maa uagtetlig gennemgaa ogsaa en Bearbejdelse i Befolkningen. Den maa — og derfor kan jeg ogsaa paastjønne at den allerede er kommen frem i denne Samling — blive Gjenstand for Forhandling ogsaa paa Bølgemøderne, og blive refereret for Bølgernerne, saa at de kunne faae et Indtryk af, hvad her ligger for. Der foreligger her, som jeg allerede har sagt, i mine Rækker et alvorligt Forsøg paa at opfylde de vedkommende Grundlovsparagrafer, og naar der foreligger et saa alvorligt Forsøg, som her virkelig efter min Opsattelse foreligger, da kan jeg ikke Andet, selv om man kan være uenig med Lovforslaget i visse Enkeltheder eller ialtfald have sine Tvivl derom, end at hilse Forsøget med Glæde; og jeg skal gaa videre. Jeg vil nemlig sige, at det er ikke blot en ren, tom, abstrakt Glæde, jeg nærer; men jeg er enig i de Hovedprinciper, som ligge til Grund, ikke alene med Mundtligheden, thi Mundtligheden kan man man ganske vist lægge saa mange Bindringer i, at den bliver umulig at gennemføre, men jeg er tillige enig i, at man skal

komme Umiddelbarheden saa nær som mulig. Mundtligheden er vel forstaaet kun Umiddelbarhed; Umiddelbarhed er kun Mundtligheden gjennemtaent. Man maa have Parterne til at møde direkte Ansigt til Ansigt baade med Dommeren og Publikum. Derfor tror jeg nok, at, om end Umiddelbarheden kan have, som jeg har hørt navnlig fra det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgkreds (Alberti) og ogsaa det ærede Medlem fra Odense (Koch), sine store Vanskeligheder, saa er det dog virkelig det, man maa stræbe henimod. Jeg kan heller ikke sige Andet om den Maade, hvorpaa det her foreslaas udført; om end den kan blive noget vidtløftig, saa gjaelder det vistnok om ethvert Forslag, der vil fremkomme til Løsning af Spørgsmaalet, at der vil kunne paavises store Ulemper ved det; det skulde ogsaa være underligt, om det var anderledes. Jeg billiger altsaa Principet om Umiddelbarheden, det, at den Anklagebe kommer til at staa Ansigt til Ansigt med de Paagjældende, baade Dommer og Publikum; jeg billiger fremdeles, at man har foreslaaet at afskaffe den nuværende Forhørsmaade. Jeg kan vel i Meget være enig med, hvad det ærede Medlem for Odense udtalte, naar han udtalte sig om, at der udvikle sig et Fortrolighedsforhold mellem de paagjældende, Dommeren og den Sigtede. Det kan i mange Tilfælde være saa; jeg har selv oplevet det eller troet at erfare, at det var saa, men Betingelserne for, at det kan ske, mine Herrer, det er, at Dommeren har ideimindste to Gjenstaber: Humanitet og Mennekestundstab. For at dette Fortrolighedsforhold skal udvikle sig, ere disse to Gjenstaber i høert Fald absolut nødvendige; men med al Agtelse for vore Dommere — og jeg anerkjender, der er mange flinke og udmærkede Dommere ogsaa med disse Gjenstaber — kan det ikke negtes, at det ikke er Gjenstaber, som ere givne hver Mand, og navnlig er Mennekestundstab Noget, som kun erhverves ved lang Øvelse og Erfaring. Naar f. Ex. temmelig unge Mænd komme ind i Dommerstillingen, kan man ikke vente, at de skulle have den Mennekestundstab, som er istand til paa tilbørlig Maade at sætte sig i et Fortrolighedsforhold til Anklagebe, selv om de ere i Besiddelse af Mennekestærklighed, om end ganske vist denne er en god Løstestang til ogsaa at skabe Mennekestundstab. Vi, der kende Forholdene ude omkring i Landet, maa tilstaa, at ihvorvel der er mange fortrinlige Dommere, er der dog foregaaet mange Misgreb. Jeg skal ikke tale om de Misgreb, hvori Dommere saa aabenbart have gjort sig skyldige i Forseelser, at der endogsaa er beordret Tiltale mod dem; men der er mange Tilfælde, hvor ganske sikkert den Sigtede har været Gjenstand for store sjælelige Lidelser. Jeg veed vel, at det vel ikke ganske kan falde bort efter det foreliggende Lovforslag, efter det skulle vi jo beholde Bæretægtsfængsel; men det, der vil være borte,